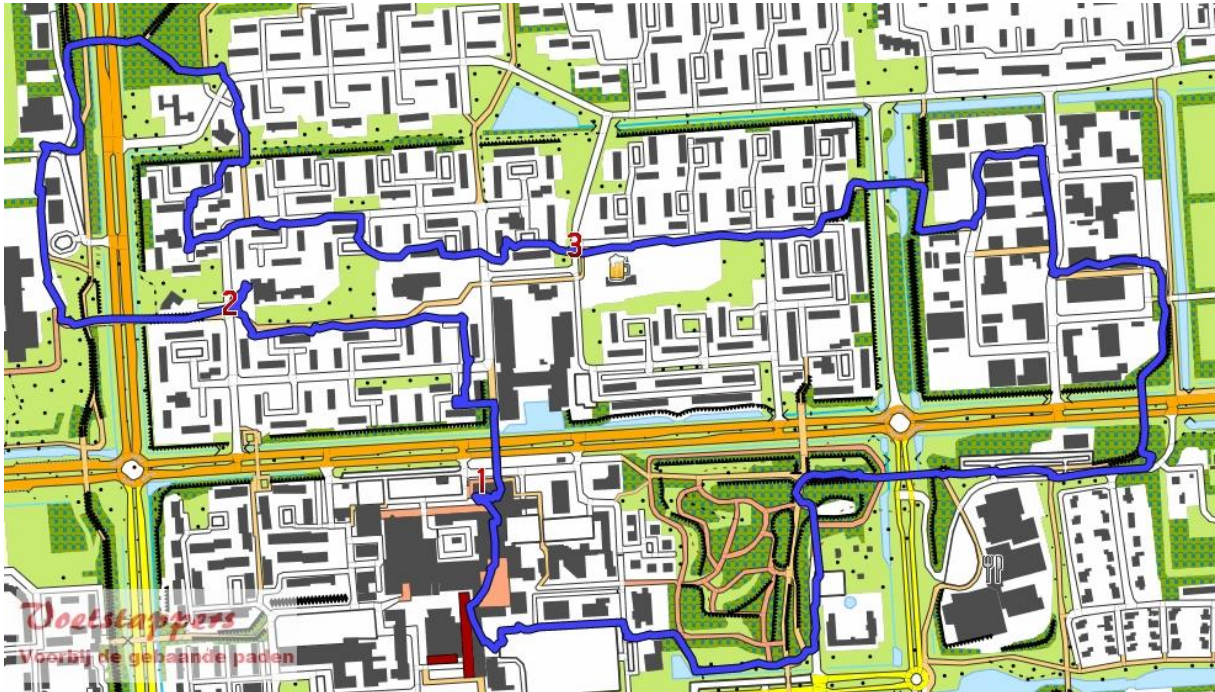

S01 Historische Stadswandeling Zuiderzeewijk (5,8 km)

Auteur: Mari Smits

Start- en eindpunt: LIDL, Passage 1, 8223 AJ Lelystad.

Openbaar Vervoer: Vanaf station Lelystad lijn 5 of 145 naar Lelycentre.

Parkeren: Bij de startplaats staan parkeerautomaten. Op de Rode Klif (ca. 400 meter na de start) kun je gratis parkeren.

Horeca: In het Lelycentre, het Wijkcentrum Zuiderzee en bij Sportcentrum De Koploper.

Foto's: CC BY Het Flevolands Archief, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, Potuyt.

S01 Historische Stadswandeling Lelystad Zuiderzeewijk (5,8 km)

We maken een wandeling door de Zuiderzeewijk, de oudste woonwijk van Lelystad, en de aangrenzende delen van de stad die in de beginjaren belangrijk waren voor de eerste inwoners, zoals het Lelycentre, het Gildenhof, de locatie van het oude zwembad en het toenmalige café-restaurant De Meerkoet. De dag dat het echtpaar Van den Bedem op 28 september 1967 hun woning in de Middelgronden betrok, geldt als het begin van Lelystad. In de Zuiderzeewijk zijn de hoofdkenmerken van het nieuwe bouwen, licht, lucht en ruimte, nog steeds herkenbaar. Het ademt de geest van de stedenbouwkundige Cornelis van Eesteren, wiens inrichtingsplannen een stempel hebben gedrukt op de oudste delen van Lelystad.

De Zuiderzeewijk heeft een ruime opzet met veel groen en een duidelijke hiërarchie van wegen: grote verkeerswegen aan de buitenkant van de wijk en ontsluitingswegen binnen de wijk die toegang geven tot de hofjes waaraan de woningen liggen. Centraal in de wijk is een groene zone waar de centrale voorzieningen (de scholen en het buurthuis) werden gebouwd.

Inmiddels is er veel veranderd in de wijk. De huurwoningen zijn gerenoveerd, terwijl veel koopwoningen nog hun originele uiterlijk hebben bewaard. Van de oorspronkelijke basisscholen is er nog één over. De andere scholen en het oude buurthuis zijn inmiddels vervangen door nieuwbouw.

1. De wandeling start in het Lelycentre voor de ingang van de LIDL. We slaan hier LA en gaan de trappen op. Daarna slaan we LA en gaan de trappen op en lopen over het Brugplein. Daarna gaan we RD over de fietsbrug (Veluwsebrug).

Tegelijk met de eerste woningen werden in oktober 1967 de eerste winkelstraten opgeleverd: de Grutterswal en de Koopmansstraat. Het deel langs de trap kwam in 1970 gereed en daar werden twee banken, het postkantoor en de openbare bibliotheek gehuisvest. In december 1968 verhuisde de Albert Heijn, die eerst was gevestigd in de huidige Wibrawinkel, naar de plek waar nu de LIDL zit. In het achterste deel van de supermarkt was tot 1974 de Brugzaal. Hier werden films vertoond, vergaderingen gehouden en er werd gekerkt. Ook de ruimtes boven de winkels werden voor ontspanningsactiviteiten gebruikt.

Het boven de LIDL gelegen Brugplein was een ontmoetingsplek voor de bewoners van de stad. Aan het plein lag café 't Kluske. Het aanvankelijke plan om de fietsroute vanuit de Zuiderzeewijk door te trekken naar de hoofdingang van het Smedinghuis werd te duur en daarom werd er een hellingbaan aangelegd. In 2016 is het stalen afdak op het plein verwijderd. Op het plein staat de Zeskanten Paal van Leo van Herk en Aart Huizer. Dit kunstwerk werd in 1971 gemaakt voor een beeldenexpositie.

Na de brug slaan we LA en gaan de trappen af naar Het Spiek. Daar slaan we RA vóór de parkeerplaatsen en steken daarna de Zuiderzeelaan over naar de Steile Bank.

In de eerste jaren werden nutsvoorzieningen ondergebracht in woonhuizen. De Steile Bank werd de "Wall Street" van Lelystad genoemd. Hier woonden de beheerders van zes banken die kantoor aan huis hielden. In 1970 vestigden zij zich in het Lelycentre. Op Steile Bank 24 hield Jan Poelhekke, de eerste ambtenaar van de Burgerlijke Stand van het openbaar lichaam "Zuidelijke IJsselmeerpolders" (ZIJP) kantoor. Nummer 25 deed dienst als postkantoor. Hier woonde postbode Nico van Mierlo. In de garage van de inmiddels gesloopte flat was de eerste bibliotheek gevestigd.

Zuiderzeewijk gezien vanaf het Brugplein, ca. 1970.

Aan het einde van het hofje gaan we LA. Bij het bord Blokkerhoek gaan we RA en lopen we over de stoep langs het fietspad.

Rechts vóór de oversteek van de Zuiderzeelaan ligt de katholieke basisschool De Laetare, gevestigd in het enige nog oorspronkelijke schoolgebouw in de wijk. Let op het mozaïek aan de voorgevel van de hand van Henk Potter.

2. We steken de Zuiderzeelaan over en gaan over de fietsbrug (Gooisebrug). Daarna gaan we RD het trapje af en dan RA langs de hekken van Scholengemeenschap Lelystad (SGL).

De SGL ging in 1971 van start aan de Waddenlaan. Een jaar later verhuisde de school naar het Kofschip. Het is een "semi-permanent" gebouw waarin naar believen houten tussenwanden kunnen worden geplaatst of verwijderd. Ook kon het complex naar believen worden uitgebreid. Deze bouwwijze is later ook toegepast bij enkele basisscholen elders in de stad.

Vóór het sportcentrum 't Kofschip slaan we RA en gaan aan het einde van de weg RD het fietspad op en dan LA het fietspad omhoog. Boven slaan we RA en gaan de fietsbrug (Zuiderzebrug) over en slaan we na de brug op de Y-splitsing RA. Aan het einde van het fietspad steken we de IJssellaan over en volgen we het Gaasterpad. Na de moskee slaan we RA (Gelderse Hoek) en voor de huizen LA en vervolgens vóór de flat RA en dan gaan we de eerste weg LA.

In het lage deel bij de flat rechts ging in 1969 het buurtcentrum De Joon van start. Na enkele jaren verhuisde De Joon naar de Bosplaat (nabij de Waddenlaan).

Spaanderbank ca. 1970.

Tussen twee flats slaan we LA en houden vervolgens links aan om de bocht van de Zuiderzeelaan te volgen. Langs deze weg zijn nog enkele woningen in originele staat te bewonderen. Daarna nemen we de tweede weg rechts (Spaanderbank) en gaan na huisnummer 6 LA over de stoep en houden vervolgens links aan en gaan dan tussen de lage huizen door (Middelgronden). In de Spaanderbank richtte de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP) in 1969 een modelwoning in. Door aandacht in het weekblad Margriet trok de woning veel bekijks. Een bezoeker merkte op: "Schitterende ruime en supergoedkope woningen. Als die huizen in

Diemen stonden zou ik er wel het dubbele voor willen betalen."

Op Middelgronden 12 betrok het echtpaar Van den Bedem-Mulder op 28 september 1967 als eerste bewoners hun woning. Henk van den Bedem was filiaalhouder van de Albert Heijn. In het nieuwe Kindcentrum Zuiderzee zijn nu de christelijke basisschool Ichthus en de openbare basisschool De Vuurtoren gevestigd. Vóór dit gebouw staat een bord met informatie over de geschiedenis van de wijk.

Na nummer 18 slaan we RA en gaan direct LA en steken de asfaltweg (Zuiderzeelaan) over en lopen dan RD. We gaan tussen de gele hekjes door en komen uit in de Marderhoek en gaan direct RA langs de voorzijde van de huizen. Bij gele hekjes gaan we de Marderhoek weer uit en dan gaan we RD en steken de weg over en lopen langs het Wijkcentrum Zuiderzee over de Waddenlaan.

In de laagbouw bij de flat op de Marderhoek was het eerste gezondheidscentrum gevestigd.

Hier voerden de huisartsen J. Balten en B.

Binnerts, tandarts J.R.D. Backer en

fysiotherapeut J.H. Helmink hun praktijk uit. Na

Marderhoek ca. 1970.

het oversteken van de Waddenlaan staan we voor de ingang van het Wijkcentrum Zuiderzee, dat begin 2015 zijn deuren opende. Op deze plek stond voordien de christelijke basisschool Ichthus. In de groene zone binnen de Waddenlaan stonden twee basisscholen en het buurtcentrum De Joon. In de hal van het wijkcentrum is een plaquette te vinden met de verklaring van de straatnamen in de wijk.

3. **We blijven de Waddenlaan volgen tot het punt dat deze weg rechts afbuigt. Daar gaan we RD over de Breehorn. Bij het bord Blauwe Slenk slaan we LA en dan direct RA (Lauwers) en nemen de fietsbrug. Na deze brug slaan we RA (Spijkerpad). Aan het einde slaan we LA en volgen de asfaltweg die rechts afbuigt. Aan het einde van de weg slaan we RA (Schroefstraat) en vóór de Praxis slaan we LA een fietspad in (Spiepad). Aan het einde van dit pad steken we de weg (Wartelstraat) over en volgen we het fietspad over de fietsbrug (Gildenbrug).**

Het Gildenhof is het oudste bedrijventerrein van Lelystad. De meeste bedrijfspanden zijn intussen vervangen of gemoderniseerd. Voordat we de fietsbrug omhoog gaan stuiten we op een gesloten hek. Hier was vroeger de toegang tot het sportpark Langezand. Voetbalclub SV Lelystad '67 is een van de weinige nog bestaande verenigingen uit de pionierstijd.

Na de brug gaan we in de bocht LA de trap af en beneden gaan we RA de asfaltweg op. Bij kruisend fietspad gaan we RA en direct LA en volgen we het fietspad de brug over.

Vanaf begin jaren zeventig had Lelystad een stadscamping met als naam De Houtrib. In 2016 is deze camping getransformeerd tot Buytenplaats Suydersee. Links, op de plek waar nu Sportcentrum De Koploper (inclusief zwembad), ligt, lag vanaf 1968 openluchtzwembad De Houtrib. In 1994 ging het bad dicht en in 2000 opende op deze plek De Koploper zijn deuren.

Op een kruising van fietspaden in het Stadspark slaan we LA en gaan direct weer LA het voetpad op. Na de heemtuin gaan we een trap af en lopen dan langs de speeltoestellen en daarna over de stoep achter de heg.

Café-Restaurant De Meerkoet

We lopen nu door het oudste stadspark van Lelystad met daarin de Heemtuin en de kinderboerderij. De heemtuin werd in 1978 ingericht als wilde plantentuin. Het appartementencomplex links, residence De Meerkoet, staat op de plek waar op 15 augustus 1967 het gelijknamige café-restaurant van Lelystad zijn deuren opende. Uitbaters waren Wim en Hennie Schinkel. De Meerkoet sloot zijn deuren eind jaren tachtig.

Aan het einde van de stoep slaan we RA over het fietspad en gaan direct LA onder de fietsbrug (Strandbrug) door. We volgen de bochten van het pad, gaan bij een Y-splitsing LA

en gaan aan het einde na het hek van de school RA, gaan direct linksaf de weg over en volgen het pad voor de flats. Vóór het Smedinghuis gaan we RA onder de zijvleugel door en vervolgens houden we rechts aan en lopen diagonaal over het plein richting de Action. Daarna lopen we door de winkelstraat (Koopmansstraat) naar de LIDL.

De Polderdreef was in de beginjaren een van de uitvalswegen van Lelystad. De dreef was deels vierbaans en verbond de stad met Dronten. Het oostelijk deel van de dreef is verdwenen en het westelijk deel is nu een tweebaansweg. Het Smedinghuis is genoemd naar Sikke Smeding (1889-1967), het eerste hoofd van de Wieringermeerdirectie, voorloper van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP). In 1974 verhuisde de RIJP vanuit Zwolle naar Lelystad. Sinds 1989 is hier Rijkswaterstaat gehuisvest.

EINDE VAN DE WANDELING.